

การบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

Medical School Library Administration toward Learning Organization

สุชีรา เลียงสมบูรณ์ และประณต นันทิยะกุล

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัจจัยสนับสนุน กลยุทธ์ และการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ การใช้แบบสอบถามจากผู้บริหาร นักวิชาการ บรรณารักษ์ ผู้ใช้บริการ และการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยสนับสนุนกลยุทธ์การบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการสืบค้น มาตรฐานการให้บริการ ความคิดสร้างสรรค์ งบประมาณ บรรยากาศการเรียนรู้ และการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารจัดการให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้จึงควรให้สอดคล้องกับปัจจัยที่สนับสนุนกลยุทธ์การบริหารจัดการห้องสมุดดังกล่าว ดังนั้นการก้าวสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ควรเริ่มจากการสร้างวัฒนธรรมองค์กรในรูปแบบเครือข่ายห้องสมุดแห่งโรงเรียนแพทย์ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เป็นทีม การเพิ่มพูนและแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศและความรู้ประสานงานกันเพื่อให้เกิดความคิดเชิงระบบทั้งในการวางแผนยุทธศาสตร์ การปฏิบัติตามแผน การกระตุ้นและส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ การวิเคราะห์ระบบการให้บริการ การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการบริหารงบประมาณ

คำสำคัญ: โรงเรียนแพทย์, การบริหารห้องสมุด, องค์กรแห่งการเรียนรู้

Abstract

To initiate a learning organization, the purpose of this research was to examine factors supporting Medical School Library Administrative Strategy. Tools and techniques used in this study included documentary analysis, in-depth interview, questionnaire, and focus group. Respondents included managers, educators, librarians, and users. Results showed that factors supporting medical school library administrative strategy are knowledge in Information Technology (IT), information searching skill, standard of service providing, creative thinking, budgeting, learning atmosphere, and integrating of IT knowledge and administration. Medical library administrative towards learning organization should include these supporting factors. Therefore, learning organization should begin with initiating an organizational culture of medical

library network, which supports team learning, and resources pooling and sharing. Cooperation of a network will initiate systematic thinking, strategic planning, implementation of the plans, motivate learning activities, service system analysis, IT system management, and budget analysis

Keywords: medical school, library administration, learning organization

ความนำ

การบริหารจัดการองค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning organization) เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้องค์กรอยู่รอดและได้เปรียบเชิงแข่งขันเปรียบเทียบในการดำเนินธุรกิจ และพร้อมที่จะพัฒนาปรับเปลี่ยนองค์กรให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา (Senge, 1990, pp.7-23) ปัจจัยสำคัญในกระบวนการเรียนรู้คือ การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ (information) ซึ่งการจัดระบบข้อมูลที่จะช่วยแปรรูปสารสนเทศให้เป็นความรู้ (knowledge) และแปรรูปจากความรู้เป็นกิจกรรม (activities) รูปแบบการจัดการความรู้ที่เหมาะสม คือ การตัดสินใจว่า ข้อมูลสารสนเทศและความรู้ใดที่จะนำมาใช้เพื่อให้กิจกรรมมีประสิทธิภาพ ซึ่งนับเป็นนวัตกรรมที่สำคัญในยุคข้อมูลข่าวสาร

โดยที่ทรัพยากรบุคคลหรือบุคลากรขององค์กรถือเป็นทรัพย์สินที่มีคุณค่ามากที่สุดขององค์กรเนื่องจากบุคคลเหล่านี้จะเป็นผู้ผลิตสินค้าและบริการขององค์กรซึ่งความรู้และความสามารถของบุคลากรในองค์กรนี้จะถูกจำกัดด้วยระดับการศึกษา ประสบการณ์และสติปัญญาที่จะนำมาใช้ในการทำงาน (ยุรพร สุทธิรัตน์, 2552, หน้า 90) ดังนั้นการบริหารจัดการสินทรัพย์ที่เป็นความรู้ขององค์กร เช่น ทรัพยากรบุคคล เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและมีผลต่อการพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ (knowledge worker) รวมทั้งองค์กร

ที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรเพื่อการเรียนรู้สามารถแข่งขันเชิงเปรียบเทียบกับองค์กรอื่น ๆ ได้ทั้งภายในและภายนอกประเทศ การขับเคลื่อนการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2551-2555 และฉบับที่ 11 พ.ศ. 2559 ในการพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้จะต้องอาศัยทุกภาคส่วนในสังคมให้มีบทบาท ในการมีส่วนร่วมส่งเสริมการจัดการศึกษาและเรียนรู้ในสังคม ส่งเสริมให้มีแหล่งความรู้ที่ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงสื่อทุกประเภทและสามารถศึกษาหาความรู้ได้โดยสะดวกซึ่งในปัจจุบันนี้บทบาทของห้องสมุดนับเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาประเทศไปสู่การปฏิบัติ และเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคนไปสู่การเรียนรู้ด้วยการเปิดโอกาสให้คนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทุก ๆ ด้าน ห้องสมุดในฐานะศูนย์กลางข้อมูลที่สำคัญที่สุดสมควรจัดเป็นองค์กรแห่งเรียนรู้ที่บุคลากรต้องแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองตลอดเวลา เนื่องจากห้องสมุดเป็นคลังความรู้ของสถาบันการศึกษาและเป็นหัวใจสำคัญในการที่ทุกคนเข้ามาแสวงหาความรู้ได้อย่างหลากหลายซึ่งบรรณารักษ์ นักวิชาการ หรือผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดต้องมีองค์ความรู้เพื่อทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการเข้าถึงความรู้ของผู้ใช้บริการและรองรับการเปลี่ยนแปลงด้านข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว

ห้องสมุดในยุคแรกเปรียบได้ว่าเหมือนกับห้องเก็บหนังสือ มีบรรณารักษ์เป็นผู้เฝ้าห้องสมุดเพื่อ

ไม่ให้หนังสือหายเท่านั้นซึ่งไม่ต่างจากปัจจุบันคนส่วนใหญ่ยังเข้าใจเช่นนั้นอยู่ว่าทำงานห้องสมุด เจ้าหน้าที่ไม่ต้องทำอะไรมากมายหรือบางครั้งบุคลากรห้องสมุดไปฝึกอบรม สัมมนาวิชาการต่างๆ ก็ไม่มีการถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนร่วมงาน ได้เรียนรู้ร่วมกันเพราะกลัวเพื่อนร่วมงานจะเก่งกว่าจึงไม่อยากถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนร่วมงานได้รับทราบ บางครั้งบุคลากรดังกล่าวลาออกทำให้องค์กรต้องสูญหายความรู้ (The Federal Chief Information Officers Council -- CIO Council, 2001; U.S. Department of Navy, 2001; Dalkir, 2011; เจนเนตร มณีนาค, 2546; ภราดร จินดาวงศ์, 2549) จึงเป็นที่มาของปัญหาว่าห้องสมุดต้องมีการปรับเปลี่ยนยุทธวิธีที่ต้องให้บริการเชิงรุก กระตุ้นให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่สำคัญต้องตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้ ดังนั้นผู้บริหาร บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายต้องตระหนักถึงปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ จะทำอย่างไรถึงจะนำเอาองค์กรแห่งการเรียนรู้มาใช้กับห้องสมุดได้ซึ่งห้องสมุดยุคใหม่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ มีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ กระตุ้นความสนใจเป็นคลังความรู้โดยสร้างแนวร่วมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานสร้างกระแสให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมแห่งการเรียนรู้ให้ได้ในอนาคต โดยอาศัยเครื่องมือทุกรูปแบบ เช่น บุคลากร เครื่องมือ สารสนเทศและเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มีหน้าที่สนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัยและการบริการให้กับนิสิตแพทย์ อาจารย์แพทย์ แพทย์ ฯลฯ เป็นหน่วยงานทางการศึกษา จำเป็นต้องเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา การที่จะขับเคลื่อนดังกล่าวได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุดต้องผลักดันให้ทุกคนมีนิสัยรักการอ่านเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้และภาพลักษณ์ของห้องสมุดต้องทำการส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมของการเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยการบริหารห้องสมุด

ยุคใหม่จะมีความเชื่อมโยงไปถึงการจัดการความรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการบริหารจัดการห้องสมุด โรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคและปัจจัยสนับสนุนการบริหารจัดการห้องสมุด โรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และศึกษากลยุทธ์ที่สนับสนุนการบริหารจัดการห้องสมุด โรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารของห้องสมุด โรงเรียนแพทย์ทั้งในและต่างประเทศ 3 แห่ง ได้แก่ หอสมุดแพทย์แห่งชาติสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นศูนย์กลางข้อมูลความก้าวหน้าทางวิชาการด้านการแพทย์และได้รับการยอมรับว่าเป็นห้องสมุดแพทย์ที่ทันสมัยและเก่าแก่ที่สุดในโลก หอสมุดศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นห้องสมุดแพทย์ที่มีประวัติความการก่อตั้งและพัฒนาการที่สำคัญเป็นแหล่งข้อมูลการวิจัยและวิชาการสาธารณสุขและการแพทย์ที่ทันสมัยที่สุดของประเทศในขณะนี้ ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นห้องสมุดแพทย์ที่ได้รับการจัดตั้งและพัฒนาขึ้นมาใหม่และมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาเพื่อให้เป็นแหล่งความรู้ด้านการแพทย์ ตอบสนองความต้องการองค์ความรู้ด้านการแพทย์สมัยใหม่ที่พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วภายใต้ความก้าวหน้าทั้งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศรวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในประเทศและระหว่างประเทศในปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารจัดการห้องสมุด โรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
2. เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของห้องสมุด โรงเรียนแพทย์

3. เพื่อศึกษากลยุทธ์ที่สนับสนุนการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

4. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนงานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งสรุปกรอบการศึกษา ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีเชิงคุณภาพ โดยผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร นักวิชาการ บรรณารักษ์ และผู้ใช้บริการ จำนวน 20 คน และข้อมูลเชิงปริมาณแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง 317 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิจัยเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
2. ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม
 - 2.1 การสร้างแบบสอบถามโดยนำความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมาจัดทำเป็นแบบสอบถามเพื่อหาความสอดคล้องและยืนยันต้นแบบการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ได้สรุปไปแล้วจากการสัมภาษณ์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (check list) ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านบุคลากร งบประมาณ สถานที่ เทคโนโลยีสารสนเทศ บริการ และด้านการจัดการความรู้ ตอนที่ 3 ปัจจัยการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (likest scale)
 - 2.2 เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม
 - 2.3 วิเคราะห์หาค่าตรงกันความสอดคล้องระหว่างคำถามของแบบสอบถามกับจุดมุ่งหมายโดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence 221) เพื่อหาตรงกันความสอดคล้อง
 - 2.4 เมื่อนำแบบสอบถามไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องแล้วผู้วิจัยนำไปทดลองใช้ (Tryout) เพื่อหาค่าความเที่ยงตรง (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

รอบที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหาโดยพิจารณาความเหมือนความแตกต่างของสาระที่ได้รับจากการ

สัมภาษณ์ และจัดหมวดหมู่ให้ได้ประเด็นหลัก ประเด็นรอง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ รอบที่ 2 แบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นเรื่องการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคำถามแต่ละข้อ โดยแปลความหมายตามเกณฑ์

รอบที่ 3 จัดการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) เพื่อยืนยันผลและตรวจสอบการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ประการสุดท้ายพิจารณาข้อมูลทั้ง 3 รอบ มาบูรณาการอีกครั้งหนึ่งเพื่อพัฒนาเป็นการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 4 ประการ ดังนี้

ปัญหาการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ประกอบด้วย ด้านบุคลากรขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับการทำงาน ความรู้ทางด้านบริการแพทย์และทักษะการสืบค้นข้อมูล ความสนใจในการให้บริการ ตลอดจนมีความคิดสร้างสรรค์และการปรับปรุงตนเอง ด้านงบประมาณจำกัดในขณะที่ทรัพยากรสารสนเทศการแพทย์ต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ เนื้อหามีการเปลี่ยนแปลงบ่อย และราคาค่อนข้างสูง ด้านสถานที่ การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้โดยบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศ ต้องสร้างแรงดึงดูดให้ผู้ใช้บริการเกิดความรู้สึกอยากเข้าใช้บริการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ด้านบริการ สร้างบรรยากาศ

แห่งการเรียนรู้และส่งเสริมการอ่านโดยจัดมุมสำหรับการอ่าน กิจกรรมเพื่อกระตุ้นการให้บริการในเชิงรุก และด้านการจัดการความรู้ ส่งเสริมการกิจกรรม แลกเปลี่ยนความรู้

ปัจจัยสนับสนุนการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียน แพทย์ให้ป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ห้องสมุดต้องสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ โดยให้บริการในเชิงรุกตลอดจนเอื้ออำนวยสำหรับการ ค้นหาข้อมูล โดยให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึง ฐานข้อมูลและทรัพยากรสารสนเทศได้ในระยะไกล โดยไม่มีการจำกัดเวลาและสถานที่และการสำรวจ ความต้องการของผู้ใช้บริการ สร้างความพึงพอใจแก่ ผู้ใช้บริการ โดยมีปัจจัยสนับสนุนให้ป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ ดังนี้

1. ด้านความรู้ของบุคคล ในการป็น ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์แห่งการเรียนรู้นั้นบุคลากร ห้องสมุดจะต้องมีความรอบรู้ในหลากหลาย คือ วิทยุทัศน์ที่ดี เข้าใจหลักการวิธีการจัดการความรู้ สร้าง องค์ความรู้ทั้งจากประสบการณ์ ผู้ให้ความรู้และการจด บันทึกรู้ มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานบริหาร จัดการ ความรู้ทางวิชาชีพ เช่น การค้นคว้าข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลทางการแพทย์ มีความรู้ด้านภาษา มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีความรอบรู้ในการจัดลำดับข้อมูล มีการ ใฝ่รู้อยู่ตลอดเวลา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2. ด้านแบบแผนความคิด ต้องมีการวางแผน กลยุทธ์และแผนการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและ ชัดเจน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ เรียนรู้ สิ่งใหม่ๆ ตลอดเวลา มีทัศนคติที่ดีและมีความเข้าใจต่อ การพัฒนาห้องสมุด สร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบ เครือข่ายห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ ออกแบบการ ให้บริการที่เอื้อต่อผู้ใช้บริการ ทั้งด้านเวลา การค้นคว้า การติดต่อและการรับความรู้ข้อมูล

3. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ผู้บริหาร ห้องสมุดต้องมีวิสัยทัศน์สำหรับการให้บริการที่จะป็น แรงผลักดันให้การปฏิบัติงานมุ่งสู่เป้าหมายได้ ซึ่งใน การกำหนดวิสัยทัศน์นั้นควรมีการจัดทำประชาพิจารณ์ เพื่อให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมและใน ขณะเดียวกันสนับสนุนให้สมาชิกได้รับการพัฒนา วิทยุทัศน์ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์รวมขององค์กรที่จะ ก่อให้เกิดการรวมพลังของสมาชิกที่มีความคาดหวัง ความก้าวหน้าภายใต้จุดมุ่งหมายเดียวกันของทั้งองค์กร

4. ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ห้องสมุดต้องมีการ ทำงานเป็นทีมเพื่อให้สามารถพัฒนาป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ได้และต้องมีการจัดกลุ่มให้ความรู้ใน ลักษณะที่เป็นกลุ่มย่อยเพื่อตอบ โจทย์ความรู้เฉพาะ กลุ่มและสร้างการทำงานเป็นทีม

5. ด้านการคิดเชิงระบบ ผู้บริหารต้อง วางแผนยุทธศาสตร์เพื่อที่บุคลากรห้องสมุดจะได้ ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ให้บรรลุผลสำเร็จตลอดจน กระตุ้นและส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ มีการวิเคราะห์ ระบบการให้บริการในแต่ละขั้นตอนเพื่อสร้างความ สะดวกให้กับผู้รับบริการทำให้เข้าถึงความรู้ได้อย่าง รวดเร็วและง่าย

กลยุทธ์ในการบริหารห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ให้ป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้

การบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ให้ ป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จำเป็นต้องมีกลยุทธ์ ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการบริหารห้องสมุดดังนี้ (1) การวางแผนกล ยุทธ์และมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการป็นองค์กรแห่งการ เรียนรู้ มีการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ มีการติดตามผล การดำเนินการ การประเมินผลการดำเนินงานตามแผน และปรับปรุงผลการดำเนินการให้สอดคล้องในการ ป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (2) ใช้กลยุทธ์การสร้าง เครือข่าย--Network Creation ห้องสมุด (3) ใช้กลยุทธ์ Customer Emphasis โดยการสำรวจความต้องการของ ผู้ใช้บริการให้ทราบความต้องการของผู้ไบบและมี

บริการเชิงรุก (4) การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดโรงเรียน แพทย์ให้ผู้ใช้บริการเห็นความสำคัญและเข้ามาใช้บริการห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น (5) จัดหางบประมาณจากแหล่งสนับสนุนอื่นๆ เพื่อนำมาปรับปรุงห้องสมุดให้มีความทันสมัยมากขึ้น (6) กระตุ้นให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยส่งบุคลากรไปอบรมและดูงาน รวมทั้งความรู้ในด้านอื่นๆ เช่น การสืบค้นข้อมูล การผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การจูงใจบุคลากรโดยการให้รางวัลสำหรับหน่วยงานที่มีการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (7) จัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้และการจัดการความรู้

การบริหารจัดการห้องสมุดให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ตามทฤษฎีการจัดองค์การสมัยใหม่ที่ใช้การบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์ การบูรณาการ โดยต้องมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย บัญชีนำเข้า กระบวนการผลิตและผลลัพธ์ ซึ่งรวมกันเป็นผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย คือการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของห้องสมุด โดยมีตัวบ่งชี้ตามแนวคิดของ Balanced Scorecard มีตัวชี้วัดที่สำคัญ คือ ความพึงพอใจในการรับบริการ โดยองค์ประกอบขององค์กรแห่งการเรียนรู้ประกอบด้วย

1. การบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์ หรือการบริหารเชิงกลยุทธ์ ห้องสมุดฯ และคณะแพทย์ฯ มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน เป็นกรอบความคิดเกี่ยวกับอนาคตของห้องสมุดและคณะแพทยศาสตร์ คนในองค์กรมีความปรารถนาาร่วมกัน ช่วยกันสร้างภาพอนาคตของหน่วยงานเพื่อให้การเรียนรู้ ริเริ่ม ทดลองสิ่งใหม่ๆ ของคนในองค์กรเป็นไปในทิศทางหรือกรอบแนวทางที่มุ่งไปสู่จุดเดียวกัน การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันจะต้องมีการ (1) กระตุ้นให้แต่ละคนมีวิสัยทัศน์โดยการสร้างบรรยากาศให้เกิดการสร้างสรรค์ (2) พัฒนาวิสัยทัศน์

ส่วนบุคคลให้เป็นวิสัยทัศน์ร่วมกันขององค์กร (3) สร้างทัศนคติต่อวิสัยทัศน์ในระดับความผูกพัน และ (4) การทำให้วิสัยทัศน์ร่วมกันเป็นทิศทางไปสู่จุดมุ่งหมายที่เห็น ได้ชัดและจับต้องได้

2. บุคลากร ในการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ บุคลากรหรือคน ถือเป็นทรัพยากรในการบริหารที่มีความสำคัญที่สุด ซึ่งลักษณะของบุคลากรห้องสมุดที่จะทำให้เป็นห้องสมุดโรงเรียนแพทย์แห่งการเรียนรู้ บุคลากรจะต้องมีลักษณะดังนี้

2.1 การคิดเชิงระบบ (systems thinking)

ผู้บริหารและบุคลากรห้องสมุดต้องวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อที่บุคลากรทุกคนในห้องสมุดจะได้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ให้บรรลุผลสำเร็จ ตลอดจนกระตุ้นและส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ นอกจากนี้ต้องมีการวิเคราะห์ระบบการให้บริการในแต่ละขั้นตอน เพื่อสร้างความสะดวกให้กับผู้รับบริการ ทำให้เข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็ว และง่าย

2.2 ความรอบรู้แห่งตน (personal mastery)

องค์กรแห่งการเรียนรู้ต้องสามารถส่งเสริมให้คนในองค์กรสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเอง คือ การสร้างจิตสำนึกในการใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล สร้างสรรค์ผลที่มุ่งหวังและสร้างบรรยากาศกระตุ้นเพื่อนร่วมงานให้พัฒนาศักยภาพไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งหมายถึงการจัดการกลไกต่างๆ ในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างองค์กร ระบบสารสนเทศ ระบบการพัฒนาบุคคล หรือแม้แต่ระเบียบวิธีการปฏิบัติงานประจำวัน เพื่อให้คนในองค์กรได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ เพิ่มเติมได้อย่างต่อเนื่อง โดยองค์ประกอบพื้นฐานของความรอบรู้แห่งตนมี 3 ประการ คือ (1) การมีวิสัยทัศน์ส่วนบุคคล (personal vision) (2) การจัดการกับความตึงเครียดอย่างสร้างสรรค์ (holding creative tension) และ (3) การเรียนรู้โดยใช้จิตใต้สำนึก (subconscious)

2.3 แบบแผนความคิด (mental model) คือ

การตระหนักถึงกรอบแนวคิดของตนเอง ทำให้เกิด

ความกระจ่างกับรูปแบบ ความคิด ความเชื่อ ที่มีผลต่อการตัดสินใจและการกระทำของตน และเพื่อพัฒนา รูปแบบความคิดความเชื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ไม่ยึดติดกับความเชื่อเก่าๆ ที่ล้าสมัย และสามารถที่จะบริหารปรับเปลี่ยนกรอบความคิดของตนซึ่งสอดคล้องกับความคิดในเชิงการรีอับระบบงาน (reengineering) การจะทำให้บุคคลมีแบบความคิดได้นั้นมีองค์ประกอบพื้นฐาน 2 ประการ คือ การใช้ทักษะการวางแผนสืบค้นเป็นกระบวนการเรียนรู้ (inquiry skill) และต้องมีการฝึกฝนทักษะในการใคร่ครวญและตั้งคำถาม (reflection skill)

2.4 การเรียนรู้เป็นทีม (team learning)

ห้องสมุดมีการทำงานเป็นทีมเพื่อให้สามารถพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ และต้องมีการจัดกลุ่มให้ ความรู้ในลักษณะที่เป็นกลุ่มย่อยเพื่อตอบโจทย์ความรู้ เฉพาะกลุ่มและสร้างการทำงานเป็นทีม นอกจากการ สร้างทีมงานในห้องสมุดแล้วต้องมีการสร้างทีม ระหว่างห้องสมุดเพื่อแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศและ ความรู้ทั้งนี้ห้องสมุดสามารถที่จะสร้างทีมงานโดย อาศัยบุคคลต่างๆ ในวงการแพทย์ทั้งที่เป็นศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน

3. การบริหารจัดการ ในการบริหารจัดการ ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นั้น ห้องสมุดต้องใช้ทรัพยากรในการบริหารให้คุ้มค่า และบรรลุวัตถุประสงค์ของห้องสมุด โดยจะต้องมีการ บริหารจัดการ งบประมาณ เทคโนโลยี การบริการ และ การจัดการความรู้ดังนี้

3.1 งบประมาณ งบประมาณเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับห้องสมุดเพราะในการดำเนินงานด้านต่างๆ หรือการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ห้องสมุดจะต้องมี งบประมาณในการสนับสนุนจึงจะสามารถดำเนินงาน ได้ โดยเฉพาะห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ที่ต้องจัดซื้อ ทรัพยากรสารสนเทศทางการแพทย์

3.2 เทคโนโลยี ในการบริหารจัดการ ห้องสมุด โรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

นั้น เทคโนโลยีถือว่ามีค่าสำคัญเป็นอย่างมากทั้งใช้ เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการในห้องสมุดและการ ให้บริการผู้ใช้ ห้องสมุดต้องมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการใช้ เทคโนโลยี

3.3 การบริการ ห้องสมุดจะต้องมีการ ให้บริการเชิงรุก สามารถให้บริการแก่ผู้ใช้ได้ตามความ ต้องการของผู้ใช้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว มี เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการให้บริการ ผู้ให้บริการมี ความรู้ในวิชาชีพและจำเป็นต้องมีความรู้ในการค้นหา ข้อมูลทางด้านการศึกษาไปด้วย

3.4 การจัดการความรู้ เป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำ ให้ห้องสมุดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ โดย ห้องสมุดต้องสร้างโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการใฝ่รู้และการสานเสวนา กระตุ้นความ ร่วมมือและการเรียนรู้เป็นทีม สร้างระบบในการ จัดเก็บและการแบ่งปันความรู้ เอื้ออำนาจให้แก่ บุคลากรผ่านวิสัยทัศน์ร่วม เชื่อมโยงองค์กรเข้ากับ สภาพแวดล้อม และสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการ เรียนรู้

4. สถานที่ ต้องจัดบรรยากาศในห้องสมุดให้ น่าเข้ามาใช้ เหมาะเป็นแหล่งเรียนรู้ค้นคว้าของ ผู้ใช้บริการ ซึ่งประกอบด้วย

4.1 ที่ตั้ง ต้องมีความสะดวกในการเข้าใช้ บริการ มีบรรยากาศและสิ่งแวดลอมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ระยะเวลาการเปิดบริการสอดคล้องกับความต้องการ ของผู้ใช้บริการ

4.2 การอำนวยความสะดวกภายในต้องพร้อม สำหรับให้บริการ ทั้งเทคโนโลยีในการค้นหาข้อมูล และเทคโนโลยีอื่น ๆ ให้ผู้ใช้บริการใช้ได้อย่างรวดเร็ว และตรงตามความต้องการของผู้ใช้

4.3 วัสดุอุปกรณ์ มีความพร้อมสำหรับผู้ใช้ โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศทางการแพทย์จะต้อง มีเพียงพอและทันสมัย เทคโนโลยีในการจัดเก็บและ

ค้นคืนข้อมูลต้องทันสมัยผู้ใช้บริการสามารถค้นหาได้
อย่างรวดเร็วและตรงตามความต้องการ

4.4 เอกสารการจัดการความรู้ การนำเอาการ
จัดการความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงานของ
ห้องสมุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดเฉพาะที่มี
ทรัพยากรอันเอื้อต่อการรวบรวมความรู้เฉพาะด้านอยู่
แล้ว ห้องสมุดจำเป็นต้องสร้างความรู้จากสถิติการใช้
ข้อมูล การเข้าถึงข้อมูล การใช้ห้องสมุดและใช้ความรู้
มาสร้างจุดแข็งให้ห้องสมุดเอง

การอภิปรายผล

องค์กรแห่งการเรียนรู้คือองค์กรที่มีการ
ปรับปรุงขีดความสามารถขององค์กรและ
มีการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ขององค์กรเพื่อกระตุ้น
การเรียนรู้เป็นรายบุคคลเพื่อให้มีการเรียนรู้คงอยู่และ
กระจายไปทั่วทั้งองค์กรเป็นการเพิ่มศักยภาพเพื่อทำให้
เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องซึ่งระบบเช่นนี้จะช่วย
สนับสนุนให้บุคลากรสร้างความรู้และถ่ายโอนความรู้
ไปสู่ผู้อื่นและบุคลากรจะปรับพฤติกรรมของตนเองให้
สอดคล้องกับความรู้ที่ได้รับมาเพื่อทำให้องค์กรมี
ความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น (Blanchard &
Thacker 2004, pp. 44-45) การพัฒนาองค์กรให้เป็
นองค์กรแห่งการเรียนรู้จะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้
(1) การให้ความสำคัญกับการพัฒนาขีดความสามารถ
(competency) ของบุคลากรในทุกระดับ (2) การให้
ความสำคัญกับการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร ใน
องค์กร (3) การให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ (4)
การปรับเปลี่ยนองค์กรให้เอื้อต่อการเรียนรู้ (5) การ
ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของบุคลากรและ (6)
การให้ความสำคัญในเรื่องความต่อเนื่องกัน
(continuity) ของระบบ กระบวนการและกิจกรรมต่างๆ
ขององค์กร เช่น การเรียนรู้ภายในองค์กรอย่างต่อเนื่อง
การปรับเปลี่ยนองค์กรอย่างต่อเนื่อง

สำหรับการบริหารจัดการห้องสมุด โรงเรียน
แพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นไปตามทฤษฎี

การจัดองค์กรสมัยใหม่ที่ใช้การบริหารจัดการเชิง
ยุทธศาสตร์ การบูรณาการและทฤษฎีระบบทำให้
สามารถมองเห็นรูปแบบการบริหารจัดการชัดเจนขึ้น
โดยต้องมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ปัจจัยนำเข้า
กระบวนการ ผลผลิตและผลลัพธ์รวมกันเป็น
ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย คือ การเป็นองค์กรแห่งการ
เรียนรู้ของห้องสมุด สอดคล้องตามแนวคิดของสุเทพ
เชาวลิต (2552) กล่าวว่าการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็น
การจัดหาทรัพยากรการบริหารมาอย่างประหยัด
(economy) การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
(efficiency) และการได้ผลงานที่บรรลุเป้าหมายของ
องค์กร (effectiveness) องค์ประกอบของการบริหาร
จัดการห้องสมุดให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
ประกอบด้วย

1. การบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์ หรือการ
บริหารเชิงกลยุทธ์ ห้องสมุดฯ และคณะแพทย์ฯ มี
วิสัยทัศน์ร่วมกัน ซึ่งการที่จะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
จะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม วิสัยทัศน์เป็นครอบ
ความคิดเกี่ยวกับสภาพในอนาคตของห้องสมุดและ
คณะแพทยศาสตร์ที่ทุกคนในองค์กรมีความปรารถนา
ร่วมกัน ช่วยกันสร้างภาพอนาคตของหน่วยงานที่ทุก
คนจะทุ่มเทผนึกแรงกายแรงใจกระทำให้เกิดขึ้น ทั้งนี้
เพื่อให้การเรียนรู้ริเริ่ม ทดลองสิ่งใหม่ ๆ ของคนใน
องค์กรเป็นไปในทิศทางหรือกรอบแนวทางที่มุ่งไปสู่
จุดเดียวกัน นั่นคือให้การบริหารจัดการห้องสมุด
โรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สอดคล้อง
กับแนวคิดของ Senge กล่าวว่ากำหนดวิสัยทัศน์ใช้
เรื่องเฉพาะของผู้บริหารอีกต่อไปต้องเป็นวิสัยทัศน์
ร่วม (shared vision) เกิดจากการกำหนดร่วมกันของ
สมาชิกในองค์กร แม้ว่าจะต้องใช้เวลาก็ตามและ
ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Cummings and Worley
(2005, p. 500) กล่าวว่าการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน เป็น
แรงผลักดันให้การปฏิบัติงาน มุ่งเข้าสู่เป้าหมายได้อย่าง
มีเจตจำนงและผูกพันกับค่านิยม ปรัชญา ความคิด และ
ความเชื่อที่ส่งผลให้มีการร่วมมือกัน

2. บุคลากร ในการบริหารจัดการห้องสมุด โรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นั้น บุคลากรหรือคน ถือเป็นทรัพยากรในการบริหารที่มีความสำคัญที่สุด ซึ่งลักษณะของบุคลากรห้องสมุดที่จะทำให้เป็นห้องสมุดโรงเรียนแพทย์แห่งการเรียนรู้ นั้น บุคลากรจะต้องมีลักษณะดังนี้

2.1 การคิดเชิงระบบ (systems thinking)

ผู้บริหารและบุคลากรห้องสมุดต้องวางแผน ยุทธศาสตร์เพื่อที่บุคลากรทุกคนในห้องสมุดจะได้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ให้บรรลุผลสำเร็จ ตลอดจน กระตุ้นและส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ นอกจากนี้ต้อง มีการวิเคราะห์ระบบการให้บริการในแต่ละขั้นตอน เพื่อสร้างความสะดวกให้กับผู้รับบริการ ทำให้เข้าถึง ความรู้ได้อย่างรวดเร็วและง่าย สอดคล้องกับแนวคิด ของ Senge (2006) กล่าวว่า การคิดเชิงระบบ (systems thinking) คือ ความสามารถในการคิดเชิงระบบ ซึ่งคน ในองค์กรสามารถมองเห็นวิถีคิดและภาษาที่ใช้อธิบาย พฤติกรรมความเป็นไปต่าง ๆ ถึงความเชื่อมโยง ต่อเนื่องของสรรพสิ่งและเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งมี ความสัมพันธ์ผูกโยงกันเป็นระบบเป็นเครือข่ายผูกโยง ด้วยสภาวะการพึ่งพาอาศัยกัน สามารถมองปัญหาที่ เกิดขึ้นได้เป็นวัฏจักรโดยนำมาบูรณาการเป็นความรู้ ใหม่ เพื่อให้สามารถเปลี่ยนแปลงระบบได้อย่างมี ประสิทธิภาพสอดคล้องกับความเป็นไปในโลกแห่ง ความจริง

2.2 ความรอบรู้แห่งตน (personal mastery)

องค์กรแห่งการเรียนรู้ต้องสามารถส่งเสริมให้คนใน องค์กรสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเอง คือ การสร้าง จิตสำนึกในการใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล สร้างสรรค์ผลที่มุ่งหวัง และสร้างบรรยากาศกระตุ้น เพื่อนร่วมงานให้พัฒนาศักยภาพไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งหมายถึงการจัดการไกลๆ ในองค์กร ไม่ว่าจะ เป็น โครงสร้างองค์กร ระบบสารสนเทศ ระบบการพัฒนา บุคคล หรือแม้แต่วิธีการปฏิบัติงานประจำวัน เพื่อให้คนในองค์กรได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ เพิ่มเติม ได้อย่าง

ต่อเนื่อง โดยองค์ประกอบพื้นฐานของความรอบรู้แห่ง ตนมี 3 ประการ คือ (1) การมีวิสัยทัศน์ส่วนบุคคล (personal vision) (2) การจัดการกับความตึงเครียด อย่างสร้างสรรค์ (holding creative tension) และ (3) การเรียนรู้โดยใช้จิตใต้สำนึก (subconscious) สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณภรณ์ อนุอัน (2549) ศึกษาเรื่องกลยุทธ์และปัจจัยบ่งชี้การพัฒนาสู่องค์กร การเรียนรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การพัฒนาที่นำไปสู่องค์กร การเรียนรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ตามกรอบแนวคิดของ Senge ด้านความรอบรู้ของ บุคคล ห้องสมุดมีโครงการพัฒนาบุคลากรที่ทำให้ บุคลากรมีความสนใจใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของ ตนเองให้เป็นบุคคลที่รอบรู้ มีการสร้างแรงจูงใจในการ พัฒนาและประเมินผลการปฏิบัติงาน

2.3 การเรียนรู้เป็นทีม (team learning)

ห้องสมุดมีการทำงานเป็นทีมเพื่อให้สามารถพัฒนา เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ และต้องมีการจัดกลุ่มให้ ความรู้ในลักษณะที่เป็นกลุ่มย่อยเพื่อตอบโต้ความรู้ เฉพาะกลุ่มและสร้างการทำงานเป็นทีม นอกจากการ สร้างทีมงานในห้องสมุดแล้วต้องมีการสร้างทีม ระหว่างห้องสมุดเพื่อแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศและ ความรู้ทั้งนี้ห้องสมุดสามารถที่จะสร้างทีมงาน โดย อาศัยบุคคลต่าง ๆ ในวงการแพทย์ทั้งที่เป็นศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Marsick and Watkins (1999, p. 10) กล่าวว่าสิ่งสำคัญของการ พัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ 1 ใน 7 ปัจจัยนั้นคือ กระตุ้นความร่วมมือและการเรียนรู้เป็นทีม (encourage collaboration and team learning) ซึ่งจะนำไปสู่การ จัดการความรู้อันจะนำไปสู่การยกระดับผลการ ดำเนินการและคุณค่าขององค์กร

3. การบริหารจัดการ ในการบริหารจัดการ

ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นั้น ห้องสมุดต้องใช้ทรัพยากรในการบริหารให้คุ้มค่า และบรรลุวัตถุประสงค์ของห้องสมุดโดยจะต้องมีการ

บริหารจัดการ งบประมาณ เทคโนโลยี การบริการ และ การจัดการความรู้ สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารมุ่ง ผลสัมฤทธิ์ของสุเทพ เชาวลิต (2546) ที่กล่าวว่า การ บริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นการจัดหาทรัพยากร การ บริหารมาอย่างประหยัด การบริหารทรัพยากรอย่างมี ประสิทธิภาพ (efficiency) และการได้ผลงานที่บรรลุ เป้าหมายขององค์กร (effectiveness) ซึ่งมี องค์กรประกอบดังนี้

3.1 งบประมาณ งบประมาณเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับห้องสมุดเพราะในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ หรือการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ห้องสมุดจะต้องมี งบประมาณในการสนับสนุนจึงจะสามารถดำเนินงาน ได้ โดยเฉพาะห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ที่ต้องจัดซื้อ ทรัพยากรสารสนเทศทางด้านการศึกษาซึ่งส่วนใหญ่มี การเปลี่ยนแปลงบ่อยและสั่งซื้อจากต่างประเทศทำให้ มีราคาแพงดังนั้นการบริหารงบประมาณจึงจำเป็นต้อง มีการวางแผนการดำเนินงานที่เป็นระบบและตรวจสอบ ได้สอดคล้องกับแนวคิดของ (ณรงค์ สัจพัน ธิโรจน์, 2536, หน้า 5-12) กล่าวว่า งบประมาณมีความสำคัญกับ ห้องสมุดมาก เพราะในการดำเนินงานด้านต่างๆ หรือ การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ห้องสมุดจะต้องมี งบประมาณในการสนับสนุนจึงจะสามารถดำเนินงาน ได้ งบประมาณที่ดีควรมีลักษณะเป็นศูนย์กลางของเงิน งบประมาณทั้งหมด มีลักษณะพัฒนาองค์กร หรือ หน่วยงาน มีระยะเวลาในการดำเนินงานที่เหมาะสม มีความถูกต้องและเชื่อถือได้ มีลักษณะชัดเจนเข้าใจง่าย เปิดเผยได้ และมีความยืดหยุ่น

3.2 เทคโนโลยีในการบริหารจัดการห้องสมุด โรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นั้น เทคโนโลยีถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากทั้งใช้เป็น เครื่องมือในการบริหารจัดการในห้องสมุดและการ ให้บริการผู้ใช้ ห้องสมุดจะต้องมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการใช้ เทคโนโลยีสอดคล้องกับ Marquardt and Reynolds (1994, p. 55) ที่ได้สรุปว่า การสื่อสารในองค์กรแห่ง

การเรียนรู้จะต้องมีเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้โดย องค์กรแห่งการเรียนรู้จะประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการ ปฏิบัติงานในการเรียนรู้อย่างทั่วถึงเพื่อให้มีการเก็บ ประมวลผลและถ่ายทอดข้อมูลกันได้อย่างรวดเร็วและ ถูกต้อง มีการสร้างเครือข่ายและสร้างฐาน ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เทียบเคียงได้กับการทำงานของ สมอมนุษย์อันจะทำให้การฝึกอบรมในอนาคต รวดเร็วและกระชับขึ้นเป็นที่น่าสนใจและสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ได้

3.3 การบริการ เป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก สำหรับห้องสมุดห้องสมุดจะต้องมีการให้บริการเชิงรุก สามารถให้บริการแก่ผู้ใช้ได้ตามความต้องการของผู้ ใช้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว มีเทคโนโลยีใหม่ๆ ใน การให้บริการ ผู้ให้บริการมีความรู้ในวิชาชีพและ จำเป็นต้องมีความรู้ในการค้นหาข้อมูลทาง ด้าน การแพทย์ร่วมด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ Marquardt (1996, pp. 4-7) กล่าวว่าวิธีการแสวงหา ความรู้มาเผยแพร่เพื่อพัฒนางานในหน้าที่ให้มี ประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ วิธีหนึ่งคือคำนึงถึงความต้องการและความคาดหวัง ของลูกค้า ผู้ใช้บริการ

3.4 การจัดการความรู้ ในการบริหารจัดการ ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การจัดการความรู้เป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้ห้องสมุดเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ โดยห้องสมุดจะต้อง สร้าง โอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการใฝ่รู้และ การสานเสวนา กระตุ้นความร่วมมือและการเรียนรู้เป็น ทีม สร้างระบบในการจัดเก็บ และการแบ่งปันความรู้ เอื้ออำนาจให้แก่บุคลากรผ่านวิสัยทัศน์ร่วม เชื่อมโยง องค์กรเข้ากับสภาพแวดล้อม และสร้างภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์เพื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Marquardt (1996) กล่าวว่า การจัดการความรู้ (knowledge management) เป็นสิ่งสำคัญขององค์กร สมัยใหม่ ประกอบด้วย การแสวงหาความรู้ การสร้าง ความรู้ การจัดเก็บความรู้ และการถ่ายโอนและใช้

ความรู้ ซึ่งความรู้เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อการอยู่รอด ดังนั้นในการที่หน่วยงานหรือองค์กรใด องค์กรหนึ่งจะอยู่รอดได้ในสังคมลักษณะดังกล่าว จำเป็นต้องมีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบซึ่งเอื้อต่อการต่อยอดความรู้ และการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Drucker, 1994)

4. สถานที่ ในการบริหารจัดการห้องสมุด โรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จะต้องจัดบรรยากาศในห้องสมุดให้นำเข้ามาใช้ เหมาะเป็นแหล่งเรียนรู้กันคว่าของผู้ใช้บริการ ซึ่งอาคารสถานที่ที่มีความจำเป็นสำหรับห้องสมุดเฉพาะ เพราะเป็นสถานที่ในการจัดเก็บรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศ เป็นสถานที่ที่ให้ผู้ใ้ได้นั่งอ่านหนังสือ เป็นที่ปฏิบัติงานต่าง ๆ ของบุคลากรห้องสมุด และเป็นที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องสมุด ซึ่งประกอบด้วย

4.1 ที่ตั้ง ต้องมีความสะดวกในการเข้าใช้บริการ มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ระยะเวลาการเปิดบริการสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ

4.2 การอำนวยความสะดวกภายในต้องพร้อมสำหรับให้บริการ ทั้งเทคโนโลยีในการค้นหาข้อมูล และเทคโนโลยีอื่นๆ ให้ผู้ใช้บริการใช้ได้อย่างรวดเร็ว และตรงตามความต้องการของผู้ใช้

4.3 วัสดุอุปกรณ์ มีความพร้อมสำหรับผู้ใช้ โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศทางการแพทย์จะต้องมีเพียงพอและทันสมัย เทคโนโลยีในการจัดเก็บและค้นคืนข้อมูลต้องทันสมัยผู้ใช้บริการสามารถค้นหาได้อย่างรวดเร็วและตรงตามความต้องการ

4.4 เอกสารการจัดการความรู้ การนำเอาการจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงานของห้องสมุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดเฉพาะที่ มีทรัพยากรอันเอื้อต่อการรวบรวมความรู้เฉพาะด้านอยู่แล้ว ห้องสมุดจำเป็นต้องสร้างความรู้จากสถิติการใช้ ข้อมูล การเข้าถึงข้อมูล การใช้ห้องสมุด และใช้ความรู้ มาสร้างจุดแข็งให้ห้องสมุดเอง ซึ่งเอกสารการจัดการ

ความรู้มีความสำคัญเป็นอย่างมากดังที่ Marquardt (1996) กล่าวว่าองค์กรแห่งการเรียนรู้ในเชิงระบบ มุ่งเน้นเรื่องการจัดการความรู้ (knowledge management) เป็นสิ่งสำคัญขององค์กรสมัยใหม่ ประกอบด้วย การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ และการถ่ายโอนและใช้ความรู้

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

ผลจากการวิจัยการบริหารจัดการห้องสมุด โรงเรียนแพทย์ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มี ข้อเสนอแนะดังนี้

1. กำหนดแผนจัดการความรู้ที่เด่นชัดให้ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนจัดการความรู้
2. สร้างเครือข่ายห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารตลอดจนแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศ
3. กำหนดแผนพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ชัดเจน เพื่อวางแผนในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรให้สามารถติดต่อสื่อสารได้
4. สร้างทีมงานสำหรับการบริหารดำเนินงานในห้องสมุด ซึ่งทีมงานดังกล่าวจะประกอบด้วยบุคลากรทางการแพทย์และบุคลากรที่ปฏิบัติงานเพื่อให้บุคลากรทางการแพทย์สามารถถ่ายทอดความรู้ทางการแพทย์แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดได้
5. ห้องสมุดต้องให้บริการในเชิงพาณิชย์ เพื่อให้สามารถจัดหาเงินสำหรับดำเนินการในห้องสมุดได้

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาสมรรถนะของบรรณารักษ์
ห้องสมุดโรงเรียนแพทย์ที่มีอิทธิพลต่อองค์กรแห่ง
การเรียนรู้

2. เปรียบเทียบการบริหารงานของห้องสมุด

โรงเรียนแพทย์ระหว่างที่สังกัดหน่วยงาน
รัฐบาลและภาคเอกชน

เอกสารอ้างอิง

- เจนเนตร มณีนาท, ดร.ณรัตน์ วิบูลย์ศิลป์, ภาวิณี บุญเกษมสันติ และอสา เตตวิวัฒน์. (2546). *สร้างองค์กร
อัจฉริยะในยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพมหานคร: ชัม ชิสเท็ม.
- ณรงค์ สักพันธโรจน์. (2536). *การจัดทำ อนุมัติและการบริหารงบประมาณแผ่นดิน (ทฤษฎีและปฏิบัติ)
(พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.
- ภราดร จินดาวงศ์. (2549). *การจัดการความรู้ KM: Knowledge Management the Experience*.
กรุงเทพมหานคร: ซีดับบลิวซี.
- ยุรพร สุทธรัตน์. (2552). *องค์กรเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: แอคทีฟ พรินท์.
- วรรณภรณ์ อนุอัน. (2549). *กลยุทธ์และปัจจัยบ่งชี้การพัฒนาสู่องค์กรการเรียนรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย
ในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์,
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุเทพ เชาวลิท. (2552). *การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพมหานคร: เสมอธรรม.
- Blanchard, N. P. & Thacker, J. W. (2004). *Effective training system strategies and practice* (2th ed.).
Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Cummings, T. G. & Worley, C. G. (2005). *Organization development & change*. Mason, OH: Thomson
Learning.
- Dalkir, K. (2011). *Knowledge management in theory and practice*. Amsterdam: Elsevier Butterwort-
Heinemann.
- Drucker, P. F. (1994). *Post-capitalist society*. New York, NY: Harper Business.
- The Federal Chief Information Officers Council (CIO Council). (2001). *Knowledge management cases in
asia/knowledge management pioneer of non government organization in asia*. Retrieved from
http://en.wikibooks.org/wiki/Knowledge_Management_Cases_in_Asia/Knowledge_Management_Pioneer_of_Non_Government_Organization_in_Asia
- Marquardt, M. J. (1996). *Building the learning organization: a systems approach to quantum
improvement and global success*. New York: McGraw-Hill Book.

Marquardt, M. J. & Reynolds, A. (1994). *The global learning organization*. Burr Ridge, IL: Irwin Professional.

Marsick, V. J. & Watkins, K. E. (1999). *Facilitating learning organizations: making learning counts*. Hampshire, England: Gower Publishing Limited.

Senge, P. M. (1990). The leader's new work: building learning organization. *Sloan Management Review*, 32(1).

